

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3358

[Total No. of Pages : 4

[5103] Ext - 11
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO - 01 : Political Theory
PO - 04 : Comparative Politics
(2013 Pattern) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following.

[20]

- a) Critically analyse Marxist Perspective of 'Political Theory'.
- b) Define the term 'Equality'. Explain, its nature and various types.

Q2) Answer any one of the following.

[20]

- a) Define the term Political Theory. Discuss its nature, scope and significance.
- b) Define the term 'Right'. Explain its nature, features and relationship with the duties.

Q3) Answer any one of the following.

[20]

- a) Give the meaning of the term Non-Democratic system. Explain various features of Non-Democratic systems.
- b) Critically examine structural functionalism approach to study of comparative Politics.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Define 'Constitutionalism'. Explain various challenges to constitutionalism.
- b) Discuss the role of 'Bureaucracy' in the 21st century.

Q5) Write short notes (Any two) : **[20]**

- a) Radical theory of Democracy.
- b) Political obligation : features and Bases.
- c) Dimentions of Justice.
- d) Changing nature of social movement.
- e) Role of Military.
- f) Process of Modernization in developing countries.

Total No. of Questions : 5]

P3358

[5103] Ext - 11
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO - 01 : Political Theory
PO - 04 : Comparative Politics
(2013 Pattern) (Compulsory Paper)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे .
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[20]**
- अ) राजकीय सिध्दांताच्या मार्क्सवादी परिप्रेक्ष्याचे चिकित्सक परीक्षण करा.
- ब) 'समता' संकल्पनेची व्याख्या लिहून तिचे स्वरूप आणि विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[20]**
- अ) राजकीय सिध्दांताची व्याख्या लिहा. राजकीय सिध्दांताचे स्वरूप व्याप्ती आणि महत्व विशद करा.
- ब) 'हक्क' संकल्पनेची व्याख्या लिहा. 'हक्क' संकल्पनेचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये सांगून त्यांचा कर्तव्यांशी असणारा संबंध स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[20]**
- अ) 'बिगर लोकशाही व्यवस्था' या संकल्पनेचा अर्थ सांगून विविध वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) तुलनात्मक राज्यशास्त्राच्या अभ्यासाच्या रचनात्मक कार्यवादाच्या दृष्टिकोनाचे चिकित्सक परीक्षण करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[20]**
- अ) 'घटनावाद' संकल्पनेची व्याख्या लिहून घटनावादापुढील आव्हाने स्पष्ट करा.
- ब) 21 व्या शतकातील 'नोकरशाहीची भूमिका' यावर चर्चा करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) लोकशाहीचा मूलभूत सिध्दांत.
- ब) राजकीय आबंधन: वैशिष्ट्ये आणि आधार.
- क) न्यायाचे विविध पैलू.
- ड) सामाजिक चळवळीचे बदलते स्वरूप.
- इ) लष्कराची भूमिका.
- फ) विकसनशील देशातील आधुनिकीकरण प्रक्रिया.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3359

[Total No. of Pages : 4

[5103] - Ext - 12
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO - C2 : Public Administration
PO - C5 : Public Policy
(2013 Pattern) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Give the meaning of the term public Administration. Discuss its nature and scope.
- b) Write an essay on 'Development Administration.

Q2) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Explain the process of accountability and control in public administration.
- b) Discuss Public Private Debate in public administration.

Q3) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Explain the concept 'Public Policy with its nature and Scope.
- b) Take a brief account of the process of public policy making.

Q4) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Explain the process of implementation and evaluation of public policy.
- b) Explain the role of Transnational Actors in framing the Global Policy.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any two) :

[20]

- a) Good Governance.
- b) New public administration : Features.
- c) Bureaucratic approach.
- d) Right to Education.
- e) Impact of Globalization on Policy making.
- f) Group approach to the study of Public Policy.

Total No. of Questions : 5]

P3359

[5103] - Ext - 12
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO - C2 : Public Administration
PO - C5 : Public Policy
(2013 Pattern) (Compulsory Paper)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे .
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[20]**
- अ) लोकप्रशासन संज्ञेचा अर्थ सांगून त्याचे स्वरूप आणि व्याप्तीची चर्चा करा.
- ब) 'विकास प्रशासन' यावर निबंध लिहा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[20]**
- अ) लोकप्रशासनातील उत्तर दायित्व आणि नियंत्रण प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- ब) 'लोकप्रशासनातील सार्वजनिक-खाजगी प्रशासन वाद' यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[20]**
- अ) 'सार्वजनिक धोरण' संकल्पना स्पष्ट करून तिचे स्वरूप आणि व्याप्ती लिहा.
- ब) सार्वजनिक धोरण निर्मिती प्रक्रियेचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[20]**
- अ) सार्वजनिक धोरणाची अंमलबजावणी आणि मूल्यमापन प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- ब) जागतिक धोरण निर्मितीतील आंतरराष्ट्रीय घटकांची भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) सुशासन
- ब) नव लोकप्रशासन : वैशिष्ट्ये
- क) नोकरशाहीवादी दृष्टिकोन
- ड) शिक्षणाचा अधिकार
- इ) जागतिकीकरणाचा धोरण निर्मितीवरील परीणाम
- फ) सार्वजनिक धोरणाच्या अभ्यासाचा गटवादी दृष्टिकोन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3360

[Total No. of Pages : 4

[5103] - Ext - 13

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - C3 : Political Institutions in India

PO - C6 : Issues in World Politics

(2013 Pattern) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following.

[20]

- a) Write an essay on 'Strong centre' framework.
- b) Critically examine the role of legislature of India in the period of globalization.

Q2) Answer any one of the following.

[20]

- a) Critically examine the relationship between the president and prime Minister of India.
- b) Discuss the structure, Powers and functions of central Information Commission and central Vigilance commission.

Q3) Answer any one of the following.

[20]

- a) Critically evaluate the role of internal factors in framing the foreign policy.
- b) Define the term 'Coercive Diplomacy'. Explain various methods of coercive diplomacy.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Write an essay on 'Challenges for sustainable Development'.
- b) Critically discuss the nature and features of armed conflict in the 21st century.

Q5) Write short Notes (any two) **[20]**

- a) Judicial Activism.
- b) Active state.
- c) Principle of collective responsibility and accountability to the legislature.
- d) CTBT.
- e) Humanitarian Intervention.
- f) Nature and features of New world order.

Total No. of Questions : 5]

P3360

[5103] - Ext - 13

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - C3 : Political Institutions in India

PO - C6 : Issues in World Politics

(2013 Pattern) (Compulsory Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]

- अ) 'प्रबळ केंद्रशासन चौकट' यावर निबंध लिहा.
- ब) जागतिकीकरण पर्वातील भारताच्या कायदे मंडळाच्या भूमिकेचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]

- अ) भारताचा राष्ट्रपती आणि प्रधानमंत्री यातील परस्परसंबंधावर टीकात्मक परीक्षण करा.
- ब) केंद्रीय माहिती आयोग आणि केंद्रीय दक्षता आयोग यांची रचना कार्ये आणि अधिकारांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]

- अ) 'परराष्ट्र धोरण निर्मितीतील अंतर्गत घटकांची भूमिका', यांचे चिकित्सक परीक्षण करा.
- ब) 'सक्तीचा राजनय' संकल्पनेची व्याख्या लिहा. सक्तीच्या राजनयाच्या विविध पध्दती स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]

- अ) 'चिरंतन विकास अंमलात आणण्या समोरील आव्हाने' यावर निबंध लिहा.
ब) 21 व्या शतकातील शस्त्र संघर्षा चे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये यांची चिकित्सा करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) न्यायालयीन सक्रिमता.
ब) कृतीशील राज्य.
क) कायदेमंडळाशी संबंधित सामूहिक जबाबदारी आणि उत्तरदायित्वाचे तत्व.
ड) सी. टी. बी. टी. (CTBT)
इ) मानवी हस्तक्षेप.
फ) नवीन जागतिक व्यवस्थेचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3361

[Total No. of Pages : 4

[5103] - Ext - 14

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 01 : Modern Political Ideologies

PO - 05 : Social Movement in India

(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following : [20]

- a) Explain the Features of modern Liberalism.
- b) Write the Ideology of Feminism.

Q2) Answer any one of the following : [20]

- a) Explain the principles of Democratic socialism.
- b) Critically examine the Ideology of Facism.

Q3) Answer any one of the following : [20]

- a) Explain the Nature and Scope of New social movements.
- b) Write the Leadership, Ideology and issues of Bhartiya kisan union.

Q4) Answer any one of the following : [20]

- a) Explain the salit movement in India.
- b) Write the issue of land reform in India.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any four)

[20]

- a) Meaning of Environmentalism
- b) Liberal Feminism
- c) Progressive Nationalism
- d) Hamal Panchayat in Pune
- e) Salit panthers
- f) Issues of sexual and domestic violence

Total No. of Questions : 5]

P3361

[5103] - Ext - 14

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 01 : Modern Political Ideologies

PO - 05 : Social Movement in India

(2013 Pattern) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर दया. [20]
अ) आधुनिक उदारमतवादाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) 'स्त्रीवाद' विचारप्रणाली लिहा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर दया. [20]
अ) लोकशाही समाजवादाची तत्वे स्पष्ट करा.
ब) फॅसिझम या विचारप्रणालीचे टिकात्मक परिक्षण करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर दया. [20]
अ) नविन सामाजिक चळवळीचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
ब) भारतीय किसान युनियनचे नेतृत्व, विचारप्रणाली आणि उठविलेले प्रश्न लिहा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर दया. [20]
अ) भारतातील दलित चळवळ स्पष्ट करा.
ब) भारतातील जमीन सुधारणेची समस्या लिहा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) पर्यावरणवादाचा अर्थ
- ब) उदारमतवादी स्त्रीवाद
- क) प्रागतिक राष्ट्रवाद
- ड) पुणे येथील हमाल पंचायत
- इ) दलित पॅथर्स
- फ) लॅंगिक व कौटुंबिक हिंसेची समस्या

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3362

[Total No. of Pages : 4

[5103] - Ext - 15

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 02 : Political Thinking in Modern Maharashtra

PO - 06 : Political Process in Maharashtra

(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following : [20]

- a) Explain chiplunkar's views on Tradition and Reforms.
- b) Write M.G. Ranade's views on Nationalism.

Q2) Answer any one of the following : [20]

- a) Explain savarkar's views on Religion and society.
- b) Write mahatma Phule's views on caste system.

Q3) Answer any one of the following : [20]

- a) Explain Non-Brahman movement and its impact on state politics.
- b) Write the Politics of regional and linguistic identity.

Q4) Answer any one of the following : [20]

- a) Explain the Co-operative sector and its crisis.
- b) Write Dominant party system-1957-76.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any four)

[20]

- a) Tarabai shinde's views on Gender Inequalities
- b) Concept of maharashtra Dharma
- c) Javdekar's views on satyagraha
- d) Politics of urban areas
- e) Agrarian interests
- f) Demand for separate vidarbha state

Total No. of Questions : 5]

P3362

[5103] - Ext - 15

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 02 : Political Thinking in Modern Maharashtra

PO - 06 : Political Process in Maharashtra

(2013 Pattern) (Optional Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर द्या. [20]
- अ) परंपरा आणि सुधारणा याबाबतचे चिपळूणकरांचे विचार स्पष्ट करा.
- ब) एम.जी. रानडे यांचे राष्ट्रवादाबाबतचे विचार लिहा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर द्या. [20]
- अ) धर्म आणि समाज याबाबतचे सावरकरांचे विचार स्पष्ट करा.
- ब) महात्मा फुले यांचे जात व्यवस्थेबाबतचे विचार लिहा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर द्या. [20]
- अ) ब्राम्हणेत्तर चळवळ व तिचा राज्याच्या राजकारणावरील प्रभाव स्पष्ट करा.
- ब) प्रादेशिक आणि भाषिक अस्मितेचे राजकारण लिहा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर द्या. [20]
- अ) सहकार क्षेत्र सांगून त्यामधील आरिष्ट स्पष्ट करा.
- ब) 1957-76 या काळातील प्रभूत्वशाली पक्ष पध्दती लिहा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) ताराबाई शिंदे यांचे लिंगभाव असमानतेबाबतचे विचार
- ब) महाराष्ट्र धर्म संकल्पना
- क) जावडेकरांचे सत्याग्रहाबाबतचे विचार
- ड) शहरी भागाचे राजकारण
- इ) कृषीचे हितसंबंध
- फ) वेगळ्या विदर्भ राज्याची मागणी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3363

[Total No. of Pages : 4

[5103] - Ext - 16

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 03 : Inequality and Exclusion

PO - 07 : State Politics in India

(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following : [20]

- a) Critically examine the issue of caste discrimination in India.
- b) Write an essay on the different manifestation of the idea of Exclusion.

Q2) Answer any one of the following : [20]

- a) Discuss the linguistic movement in the North East India.
- b) Write a detailed essay on ethnic conflicts in India.

Q3) Answer any one of the following : [20]

- a) Critically examine the changing pattern of centre state relations in India.
- b) Explain the water dispute between Tamil Nadu and Karnataka.

Q4) Answer any one of the following : [20]

- a) Explain the problem of insurgency in the state of Nagaland.
- b) Explain 'The changing pattern of state Politics represents elite caste rivalry'.

P.T.O.

Q5) Write notes on any four :

[20]

- a) Issue of racial discrimination.
- b) Radical Feminism.
- c) Idea of Inequality.
- d) Rise of OBC.
- e) Linguistic organisation of states.
- f) Globalisation and labour.

Total No. of Questions : 5]

P3363

[5103] - Ext - 16

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 03 : Inequality and Exclusion

PO - 07 : State Politics in India

(2013 Pattern) (Optional Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) भारतातील जाती भेद प्रश्नाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- ब) वगळलेले जाती समूह या संकल्पनेचे विविध अविष्कार यावर निबंध लिहा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) ईशान्य भारतातील भाषिक चळवळीची चर्चा करा.
- ब) भारतातील वांशिकतेवर आधारलेल्या संघर्षाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) भारतातील केंद्र राज्य संबंधाच्या बदलत्या स्वरूपाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- ब) कर्नाटक व तामीळनाडू यांच्यातील पाणी संघर्ष स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) नागालँड राज्यातील घुसखोरीची समस्या स्पष्ट करा.
- ब) राज्यांच्या राजकारणातील बदलता आकृतीबंध जातीय अभिजनवर्गातील स्पर्धा दर्शवितो, स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा लिहा.

[20]

- अ) वांशिक भेदभाव
- ब) जहाल स्त्रीवाद
- क) विषमतेची संकल्पना
- ड) ओ. बी. सी चा उदय
- इ) राज्यांची भाषावर रचना
- फ) जागतिकीकरण आणि कामगार वर्ग

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3364

[Total No. of Pages : 4

[5103] - Ext - 17

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 04 : India's Foreign Policy

PO - 08 : Human Rights

(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following : [20]

- a) Discuss various challenges before India's foreign Policy.
- b) Discuss India's relations with china.

Q2) Answer any one of the following : [20]

- a) Examine the external security challenges of India.
- b) Discuss India's relations with central Asia.

Q3) Answer any one of the following : [20]

- a) Discuss the origin and development of Human Rights with reference to U.N.
- b) Explain the safe guards of Human Rights in the world.

Q4) Answer any one of the following : [20]

- a) Explain the issues involved in the Human Rights movement of woman.
- b) Discuss the origin, functions and limitations of National Human Rights Commission.

P.T.O.

Q5) Write Short notes on (Any four)

[20]

- a) The role of Social movements in the protection of Human Rights.
- b) Issues before displaced peoples' movement.
- c) Protection of Human Rights Act, 1993.
- d) Objectives of India's Foreign Policy.
- e) India's Energy Security.
- f) India's economic relations with Nepal.

Total No. of Questions : 5]

P3364

[5103] - Ext - 17

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 04 : India's Foreign Policy

PO - 08 : Human Rights

(2013 Pattern) (Optional Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) भारतीय परराष्ट्रधारणापुढील विविध आव्हानांची चर्चा करा.
- ब) भारताच्या चीनबरोबरच्या संबंधाची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) भारतासमोरील बाह्य सुरक्षाविषयक आव्हानांचे परिक्षण करा.
- ब) भारत पश्चिम आशिया संबंधाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या विशेष संदर्भात मानवी हक्कांचा उगम व विकास यांची चर्चा करा.
- ब) जागतिक स्तरावरील मानवी हक्क संरक्षणाचे मार्ग स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) महिलांच्या मानवी हक्क चळवळी पुढील आव्हाने स्पष्ट करा.
- ब) राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाच्या उगम, कार्ये व मर्यादांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) संक्षिप्त टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) मानवी हक्क संरक्षणातील सामाजिक चळवळीची भूमिका.
- ब) विस्थापितांच्या चळवळीपुढील महत्वाचे मुद्दे.
- क) मानवी हक्क संरक्षण कायदा 1993.
- ड) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाची उद्दिष्टे.
- इ) भारतातील उर्जा सुरक्षितता.
- फ) भारत नेपाळ आर्थिक संबंध.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3365

[Total No. of Pages : 4

[5103] Ext - 21

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - C7 : Political Thinking in Modern India

PO - C10 : Traditions of Political Thought

(2013 Pattern) (Compulsory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following question in 500 words. [20]

- a) Explain Maulana Azad's views on "Religion" and "Politics".
- b) Explain Mahatma Gandhi's thought on "Gramrajya".

Q2) Answer any one of the following question in 500 words. [20]

- a) Describe the Ram Manohar Lohia's concepts of "Liberty, Equality and Justice".
- b) Explain the M.N. Roy's thought on "Basic Democracy".

Q3) Answer any one of the following question in 500 words. [20]

- a) Explain confucius contribution to "Political Thought".
- b) Explain Machiavelli's "Classification of state".

Q4) Answer any one of the following question in 500 words. [20]

- a) Critically examine the views of J.S. Mill's on "Liberty".
- b) Critically examine the Karl Marx's "Theory of surplus value".

P.T.O.

Q5) Write any four of the following short notes in 100 words each.

[20]

- a) Describe Pandit Nehru's concept of "Democracy".
- b) Explain Lokmanya Tilak's views on "Swadeshi".
- c) Explain Dr. Ambedkar's concept of "State-Socialism".
- d) Explain Abu Nasar-al-Farabi's views on "Ethic and Politics".
- e) Explain Locke's concepts of "Property".
- f) State Frantz Fanon's "Decolonization Theory".

Total No. of Questions : 5]

P3365

[5103] Ext - 21
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO - C7 : Political Thinking in Modern India
PO - C10 : Traditions of Political Thought
(2013 Pattern) (Compulsory)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. **[20]**
- अ) मौलाना आझाद यांचे “धर्म व राजकारण” याविषयीचे विचार स्पष्ट करा.
- ब) महात्मा गांधी यांचे ग्रामराज्यांविषयीचे विचार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. **[20]**
- अ) राम मनोहर लोहिया यांच्या “स्वातंत्र्य, समता व न्याय’ या संकल्पनांचे वर्णन करा.
- ब) एम. एन. रॉय यांचे “ मूलभूत लोकशाही वरिल विचार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. **[20]**
- अ) कन्फ्युशियसचे राजकीय विचारातील योगदान स्पष्ट करा.
- ब) मॅकियाव्हिलीने “राज्याचे केलेले वर्गिकरण” स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. **[20]**
- अ) जे. एस. मिलच्या ‘स्वातंत्र्यासंबंधी’ विचाराचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- ब) कार्ल मार्क्सच्या “अतिरीक्त मूल्य सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार वर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) पंडित नेहरू यांच्या 'लोकशाही' संकल्पनेचे वर्णन करा.
- ब) लोकमान्य टिळकांचे स्वदेशी विषयक विचार स्पष्ट करा.
- क) डॉ. आंबेडकर यांची "राज्यसमाजवादाची" संकल्पना स्पष्ट करा.
- ड) अबु नासेर-अल-फराबी यांचे "नैतिकता व राजकारण" या विषयीचे विचार स्पष्ट करा.
- इ) लॉकची "मालमता" विषयक संकल्पना स्पष्ट करा.
- फ) फ्रँट्झ फॅनन यांचा "निर्वसाहतीकरणाचा" सिध्दांत सांगा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3366

[Total No. of Pages : 4

[5103] Ext. - 22
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO - C8 : Political Sociology
PO - C11 : Political Process in India
(2013 Pattern) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Explain the intellectual Foundations of Political Sociology.
- b) Write the sources of Power and Authority.

Q2) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Write the role of Ideology and End of Ideology debate.
- b) Explain military and Bureaucracy as apparatuses of state.

Q3) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Critically evaluate the electoral Politics since 1951-1967.
- b) Explain the Farmers movement in India.

Q4) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Explain the Politics of Language in India.
- b) Write one party dominance in India.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any four) :

[20]

- a) Meaning of Patriarchy
- b) Nature of Power
- c) Meaning of Class
- d) Naxalite movement
- e) OBC Politics
- f) Economic inequalities

Total No. of Questions : 5]

P3366

[5103] Ext. - 22
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO - C8 : Political Sociology
PO - C11 : Political Process in India
(2013 Pattern) (Compulsory Paper)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे .
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **[20]**
- अ) राजकीय समाजशास्त्राचा वैचारिक पाया स्पष्ट करा.
- ब) सत्ता व अधिसत्ता यांचे उगम लिहा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **[20]**
- अ) विचारप्रणालीची भूमिका लिहा आणि विचारप्रणालीचा अंत यावरील चर्चा सांगा.
- ब) लष्कर व नोकरशाही राज्यसंस्थेची साधने आहेत हे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **[20]**
- अ) 1951-1967 या काळातील निवडणूकांच्या राजकारणाचे टिकात्मक मुल्यमापन करा.
- ब) भारतातील शेतकरी चळवळ स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **[20]**
- अ) भारतातील भाषिक राजकारण स्पष्ट करा.
- ब) भारतातील एक पक्ष प्रभूत्व लिहा.

प्रश्न 5) संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) पितृसत्तेचा अर्थ
- ब) सत्तेचे स्वरूप
- क) वर्गाचा अर्थ
- ड) नक्षलवादी चळवळ
- इ) ओबीसी राजकारण
- फ) आर्थिक असमानता

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3367

[Total No. of Pages : 4

[5103] Ext. - 23

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - C9 : Theory of International Relations

PO - C12 : Political Participation

(2013 Pattern) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following.

[20]

- a) Discuss the causes and consequences of the end of cold war.
- b) Critically analyse, systemic explanation of the theory of International Relations.

Q2) Answer any one of the following.

[20]

- a) Discuss 'Environment' as an important issue in the international relations.
- b) Critically examine Behavioural Explanation of the theory of International Relations.

Q3) Answer any one of the following.

[20]

- a) Give the meaning of the term 'Political Socialization' and 'Political culture'. Discuss their impact on political participation.
- b) Explain, the meaning, features and important issues of New Social Movement.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Write an essay on 'causes and benefits' of political participation.
- b) Discuss the role of Media in formulating the public opinion.

Q5) Write short notes on any four of the following. **[20]**

- a) International change.
- b) Impact of Marxism on International Relations.
- c) Post Positivist Debate : Meaning and Features.
- d) Forms of collective violence.
- e) Typologies of Social Movement.
- f) Measures for ensuring fair participation of women in politics.

Total No. of Questions : 5]

P3367

[5103] Ext. - 23

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - C9 : Theory of International Relations

PO - C12 : Political Participation

(2013 Pattern) (Compulsory Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]

- अ) शीतयुद्ध समाप्तीची कारणे आणि परीणामांची चर्चा करा.
- ब) आंतरराष्ट्रीय संबंधाच्या सिध्दांताच्या स्पष्टीकरणाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]

- अ) 'आंतरराष्ट्रीय संबंधा मध्ये 'पर्यावरण' हा एक महत्वाचा मुद्दा ठरत आहे', या विधानावर चर्चा करा.
- ब) आंतरराष्ट्रीय संबंधाच्या सिध्दांतातील वर्तनवादी विश्लेषणाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]

- अ) राजकीय सामाजिकरण आणि राजकीय संस्कृती या संज्ञांचा अर्थ सांगून राजकीय सहभागावरील त्यांचा प्रभाव स्पष्ट करा.
- ब) नवीन सामाजिक चळवळीचा अर्थ वैशिष्ट्ये आणि महत्वाचे मुद्दे स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]
- अ) 'राजकीय सहभागाची कारणे आणि फायदे' यावर निबंध लिहा.
- ब) 'लोकमत जडणघडणीतील प्रसार माध्यमांची भूमिका' यावर चर्चा करा.

- प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]
- अ) आंतरराष्ट्रीय बदलाची आवश्यकता.
- ब) आंतरराष्ट्रीय संबंधांच्या सिद्धांतावरील मार्क्सवादाचा प्रभाव.
- क) उत्तर प्रत्यक्षार्थवाद : अर्थ आणि वैशिष्ट्ये.
- ड) सामूहिक हिंसेचे प्रकार.
- इ) सामाजिक चळवळीचे प्रकार.
- फ) राजकारणात महिलांचा योग्य प्रमाणात सहभाग होण्यासाठी सुचविण्यात आलेल्या उपाययोजना लिहा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3368

[Total No. of Pages : 4

[5103] - Ext - 24
M.A. (Part - II)
POLITICS (Optional Paper)
PO - 09 : Comparative Politics-II
PO - 013 : Political Thought of Dr Ambedkar
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Discuss the structure of party system in Pakistan.

OR

- b) Examine the major issues in the economic development of Nepal.

Q2) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Discuss the colonial legacy of in Srilanka.

OR

- b) Discuss Bangla Desh freedom struggle.

Q3) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Discuss Intellectual foundations of Dr. Ambedkar's thought.

OR

- b) Evaluate Dr. Ambedkar's contribution to the Indian nationalism.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following. **[20]**

a) Discuss Dr. Ambedkar's economic views.

OR

b) Evaluate foundations laid by Dr. Ambedkar to the Dalit movement in India.

Q5) Write short notes on : **[20]**

a) Economic growth in Pakistan.

b) Microfinance movement in Bangladesh.

c) Electeral Performance of Pakistan peoples party (PPP).

d) Dr. Ambedkar on 'Separate Electorate'.

e) Dr. Ambedkar on untouchability.

f) Dr. Ambedkar an architect of Indian constitution.

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

P3368

[5103] - Ext - 24
M.A. (Part - II)
POLITICS (Optional Paper)
PO - 09 : Comparative Politics-II
PO - 013 : Political Thought of Dr Ambedkar
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. **[20]**
- अ) पाकिस्तानमधील पक्षपध्दतीची संरचना स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) नेपाळच्या आर्थिक विकासाच्या प्रमुख प्रश्नांचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. **[20]**
- अ) श्रीलंकेच्या वासाहातिक वारसाची चर्चा करा.
- किंवा
- ब) बांगलादेशाच्या स्वातंत्र्यसंग्रहाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. **[20]**
- अ) डॉ. आंबेडकरांच्या विचारांच्या वैचारिक बैठकीची चर्चा करा.
- किंवा
- ब) भारताच्या राष्ट्रवादाला डॉ. आंबेडकरांनी केलेल्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]

अ) डॉ. आंबेडकरांच्या आर्थिक विचारांची चर्चा करा.

किंवा

ब) डॉ. आंबेडकर यांनी केलेल्या दलित चळवळीच्या पायाभरणीचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 5) संक्षिप्त उत्तरे लिहा. (कोणतीही चार) [20]

अ) पाकिस्तानमधील आर्थिक विकास

ब) बांगलादेशातील अल्पआर्थिक चळवळ

क) पाकिस्तान पीपल्स पार्टीचे निवडणूकीतील कार्य

ड) डॉ. आंबेडकरांचे स्वतंत्र मतदारसंघाविषयी विचार

इ) डॉ. आंबेडकरांचे अस्पृश्यतेविषयी विचार

फ) डॉ. आंबेडकर - भारतीय राज्यघटनेचे शिल्पकार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3369

[Total No. of Pages : 4

[5103] - Ext - 25

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - 010 : Indian Administration

PO - 014 : Party System in India

(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following question in 500 words. [20]

- a) Discuss on changing role of chief minister in state Administration.
- b) Explain the role of Civil services in Indian Administration.

Q2) Answer any one of the following question in 500 words. [20]

- a) Explain the historical background of Indian Administration.
- b) Explain the role of 1935 Act in Indian Administration.

Q3) Answer any one of the following question in 500 words. [20]

- a) Discuss the concept of Rajani kothari's congress system, its relevance and role in Indian politics.
- b) "Contemporary Indian politics is Multipolar but express through bipolarity" Discuss.

Q4) Answer any one of the following question in 500 words. [20]

- a) Write an essay on the dominance and decline of the congress Party in India.
- b) Critically examine the role of Left parties in Indian politics.

P.T.O.

Q5) Write any four of the following short notes in 100 words each : **[20]**

- a) Explain the importance of Right to Information
- b) Explain the discretionary powers of the Governor.
- c) State the socio-economic challenges before Indian Administration.
- d) Impact of Religion on Indian Politics.
- e) Explain the coalition politics in India.
- f) Write an essay on BSP.

Total No. of Questions : 5]

P3369

[5103] - Ext - 25

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - 010 : Indian Administration

PO - 014 : Party System in India

(2013 Pattern) (Optional Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) “राज्यप्रशासनातील मुख्यमंत्र्यांची बदलती भूमिका” यावर चर्चा करा.
- ब) भारतीय प्रशासनातील सनदी सेवकांची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) भारतीय प्रशासनाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.
- ब) 1935 च्या भारतीय प्रशासकीय कायद्याची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) रजनी कोठारी यांच्या “काँग्रेस व्यवस्था” ही संकल्पना स्पष्ट करून तिचे भारतीय राजकारणातील भूमिका व महत्व स्पष्ट करा.
- ब) “समकालीन भारतीय राजकारणाचे स्वरूप बहुध्रुवीय असले तरी प्रत्यक्षात ते दोन आघाड्यांच्या स्वरूपामार्फत व्यक्त होते.” चर्चा करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) भारतात काँग्रेस पक्षाचे प्रभुत्व आणि ज्हास यावर निबंध लिहा.
- ब) भारतीय राजकारणातील डाव्या पक्षाच्या भूमिकेचे टीकात्मक परीक्षण करा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा. [20]
- अ) माहितीच्या अधिकाराचे महत्व विशद करा.
- ब) राज्यपालांचे स्वविवेकाधीन अधिकार स्पष्ट करा.
- क) भारतीय प्रशासनासमोरील सामाजिक व आर्थिक आव्हाने सांगा.
- ड) भारतीय राजकारणावर धर्माचा प्रभाव
- इ) भारतातील आघाडीचे राजकारण विशद करा.
- फ) बहुजन समाज पक्षावर निबंध लिहा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3370

[Total No. of Pages : 4

[5103] - Ext - 26

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE (Optional paper)

PO - 011 : Politics of Non-Democratic Regimes and

PO - 015 : Conflict and Co-operation in Asia Pacific Region

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Discuss, the various theories of non-democratic regimes.
- b) Explain, various types of non-democratic regimes.

Q2) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Explain, the role of Legitimacy and control in non democratic regimes.
- b) Write an essay on 'Processes of Democratization'.

Q3) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Write an essay on the role of Asia pacific countries in the world politics.
- b) Discuss the Co-operation issues between Japan and china.

Q4) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Explain the New Regional order in the context of 'Security'.
- b) Discuss the causes of emergence and decline of cold war.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any four.

[20]

- a) Features of Military Regimes.
- b) Role of Leadership in non-democratic regimes.
- c) Third wave Democratization.
- d) Role of middle powers in Asia Pacific Regions.
- e) Need of North-South dialogue.
- f) Features of Asia Pacific Community.

Total No. of Questions : 5]

P3370

[5103] - Ext - 26

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE (Optional paper)

PO - 011 : Politics of Non-Democratic Regimes and

PO - 015 : Conflict and Co-operation in Asia Pacific Region

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) बिगर लोकशाही राजवटीच्या विविध सिध्दांताची चर्चा करा.
- ब) बिगर लोकशाही राजवटीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) बिगर लोकशाही राजवटीतील 'अधिमान्यता' आणि 'नियंत्रण' या घटकाची भूमिका विशद करा.
- ब) 'लोकशाहीकरणाची प्रक्रिया' यावर निबंध लिहा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) 'जागतिक राजकारणातील एशिया पॅसिफिक राष्ट्रांची भूमिका' यावर निबंध लिहा.
- ब) जपान व चीन मधील संहकार्यांच्या मुद्द्यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) 'सुरक्षितता' या घटकाच्या संदर्भात नवीन प्रादेशिक व्यवस्था स्पष्ट करा.
- ब) शीतयुद्धाच्या उदय आणि न्हासाच्या कारणांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) लष्करी राजवटीची वैशिष्ट्ये.
- ब) बिगर लोकशाही राजवटीतील नेतृत्वाची भूमिका.
- क) लोकशाही करणाची तिसरी लाट.
- ड) एशिया पॅसिफिक प्रदेशातील मध्यमसत्तांची भूमिका.
- इ) उत्तर दक्षिण संवादाची आवश्यकता.
- फ) एशिया पॅसिफिक समुदायाची वैशिष्ट्ये.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3371

[Total No. of Pages : 4

[5103] Ext - 27

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - 012 : Research Methods in Political Science

PO - 016 : Political Economy of India

(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following. [20]

- a) What is Research? Explain the process of Framing a Research Question.
- b) Discuss the various methods of Data collection.

Q2) Answer any one of the following. [20]

- a) Write Ethical issues in social Research.
- b) Explain the Process of Report writing.

Q3) Answer any one of the following. [20]

- a) Discuss the mixed economy model of India.
- b) Explain the Politics of middle class.

Q4) Answer any one of the following. [20]

- a) Write the challenges to the development agenda of State.
- b) Explain the question of State autonomy.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any four)

[20]

- a) Variables
- b) Research outcomes
- c) Hypothesis
- d) Privatization
- e) Dominant coalition
- f) Intra-State inequities

Total No. of Questions : 5]

P3371

[5103] Ext - 27

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - 012 : Research Methods in Political Science

PO - 016 : Political Economy of India

(2013 Pattern) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) संशोधन म्हणजे काय? संशोधन प्रश्न निश्चित करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
ब) माहिती संकलनाच्या विविध पध्दतीची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) सामाजिक संशोधनातील नैतिक प्रश्न लिहा.
ब) अहवाल लिखानाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) भारताच्या मिश्र अर्थव्यवस्था प्रारूपाची चर्चा करा.
ब) मध्यम वर्गाचे राजकारण स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) राज्यसंस्थेच्या विकास विषयपत्रिकेसमोरिल आव्हाने लिहा.
ब) राज्याच्या स्वायत्तेचा प्रश्न स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) चल
- ब) संशोधन परिणाम
- क) अभ्युपगम
- ड) खाजगीकरण
- इ) प्रभूत्वशाली युती
- फ) राज्यांतर्गत विषमता

